

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY VA O'RTA MAXSUS TA'LIM VAZIRLIGI
SAMARQAND DAVLAT UNIVERSITETINING
KATTAQO'RG'ON FILIALI

Ro'yxatga olindi
№ 60410500

“TASDIQLAYMAN”

Direktor

Sh.R.Urakov

2022-yil “5” 09

IQTISODIY TAHLIL VA AUDIT
FANINING O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 400000 – Biznes, boshqaruv va huquq
Ta'lim sohasi: 410000 – Biznes va boshqaruv
Ta'lim yo'nalishi: 60410500 – Bank ishi va audit

Kattaqo'rg'on-2022

Fan/modul kodli		O'quv yili	Semestr	Kreditlar
ITA1510		2024-2025	5-6	10
Fan/modul kodli Majburiy		Ta'lim tili O'zbek		Haftadagi dars soatlari 4
1.	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
	Iqtisodiy tahlil va audit	138	162	300
2.	I. O'QUV FANINING MAQSADI VA VAZIFASI			

Fanni o'qitishdan maqsad - O'zbekistonning demokratik va bozor islohotlarini amalga oshirish, jahon hamjamiyatiga keng integratsiyalashuvi va barqaror olg'a borishi uchun mustahkam zamin yaratishdir.

Fanning asosiy vazifalari - Korxona, firma va kompaniyalarning iqtisodiy mustaqil hamda moliyaviy barqaror faoliyat ko'rsatishlarida ulami oqilona boshqarish, hisob-kitob yuritilishini bozor iqtisodiyoti talablariga moslash, moliyaviy menejment ishlarini to'g'ri yo'lga qo'yish, bor moddiy, moliyaviy va mehnat boyliklaridan samarali foydalangan holda ishlab chiqarish yoki xizmat ko'rsatishni tashkil etish, natijada yuqori foyda olib, davlat byudjeti oldidagi majburiyatlarini o'z vaqtida bajarish, rezervlar tashkil etishdan iborat. Fan bo'yicha talabalarning bilim, ko'nikma va malakalariga quyidagi talablar qo'yiladi. Talaba:

- Iqtisodiy tahlil va auditning shakllanishi;
- Iqtisodiy tahlil va audit rivojlanish bosqichlari;
- Iqtisodiy tahlil va audit fan sifatida tan olinishi;
- O'zbekiston Respublikasida iqtisodiy tahlil fanining rivojlanish jarayoni;
- Iqtisodiy tahlil va auditning mazmuni;
- Iqtisodiy tahlil va auditning fanining predmeti va vazifalari;
- fanlar tizimida iqtisodiy tahlilning tutgan o'rni;
- Iqtisodiy tahlil va audit fanining eng asosiy prinsiplari;
- Iqtisodiy tahlil va audit jarayonida qo'llaniladigan usullar va ularning mohiyati;
- Iqtisodiy tahlil va audit turlari va shakllari;
- Iqtisodiy tahlil va audit jarayonida foydalaniladigan axborot manbalar;
- Iqtisodiy tahlil va audit ishlarini tashkil etishning nazariy va uslubiy

tomonlari;

- kompleks iqtisodiy tahlil tizimi va ishlab chiqarish samaradorligini oshirish imkoniyatlarini aniqlash uslubiyoti;
- Iqtisodiy tahlil va auditda informatsion texnologiyalardan foydalanish zaruriyati bo'yicha ko'nikmalarga ega bo'lishi kerak.

II. Asosiy nazariy qism (ma'ruza mashg'ulotlari)

II.I. Fan tarkibiga qo'yidagi mavzular kiradi:

1-Mavzu: Iqtisodiy tahlilning mazmuni, predmeti va vazifalari.

Iqtisodiy tahlilning fan sifatida shakllanishi va rivojlanish tarixi, Bozor iqtisodiyoti tamoyillari asosida iqtisodiy mexanizmni Takomillashtirish, Mamlakat iqtisodiyotini modernizatsiyalash sharoitida korxonalar boshqaruvida tahlilning ahamiyati, Iqtisodiy tahlil maxsus fan sifatida iqtisodiy munosabatlar tizimi hamda xo'jalik yurituvchi subyektlar faoliyat qonuniyatlarini yorituvchi boshqa iqtisodiy fanlar bilan chambarchas bog'langan.

2-Mavzu: Iqtisodiy tahlil metodi va unda Qo'llaniladigan usullar.

Keng ma'noda **metod** – real voqelikni o'rganishdagi yondashuv uslubi, tabiat va jamiyatni tadqiq etish uslubi. Dialektika metodi umumiy tadqiqot metodi sanalib, birinchidan, barcha hodisalar o'zaro aloqadorlikda va o'zaro shartlangan tarzda o'rganilishi, ikkinchidan barcha hodisalar harakatda, o'zgarish va rivojlanishda o'rganilishini anglatadi. Tahlilda dialektik metoddan foydalanish

3-Mavzu: Iqtisodiy tahlilning turlari va Axborot manbalari

Iqtisodiy tahlil mazmun va mohiyati jihatidan turli shakllarga, xillarga ega. Ammo ko'pgina iqtisodiy adabiyotlarda ular farqlanmasdan ishlatiladi. Vaholanki, ular mazmun jihatidan birbiridan farq qiladi. Iqtisodiy tahlilning turi, deganda ma'lum belgilari, xossalari, vazifasi va shu kabilar bilan umumiy bo'lgan guruhlar yoki bir butunlikni tashkil etgan yaxlit xillari tushuniladi. Iqtisodiy tahlilning shakli deganda uning o'ziga xos bo'lgan tashqi ko'rinishi, ya'ni uni amalga oshirish yo'llari, usullari tushuniladi.

4-Mavzu: Iqtisodiy tahlil ishlarini tashkil qilish.

Korxona faoliyatini iqtisodiy tahlil qilishning natijasi asosan, uning to'g'ri amalga oshirilishiga bog'liq. Iqtisodiy tahlil qilish qator talablarga javob berishi lozim. Ya'ni, u reja va yangi metodikaga asoslanishi hamda analitik jarayoni samarasini ta'minlab berishi kerak. Boshqaruv uchun analitik ishlanmalarni bir tartibda, o'z vaqtida hamda tushunarli tarzda yetkazib berishni ta'minlash uchun iqtisodiy tahlilni tashkil qilish va o'tkazish jarayonlari quyidagi talablarga asoslanadi.

5-Mavzu: Mahsulot(ish, xizmat)lar ishlab Chiqarish va sotish hajmining tahlili.

Mahsulot ishlab chiqarish hajmi – korxonalar faoliyatini tavsiflovchi asosiy ko'rsatkichlardan biri sanaladi. Mahsulot sotish hajmi uning miqdoriga

bog'liq Mahsulot ishlab chiqarishni kompleks maqsadli tahlil qilishning asosiy vazifasi korxonaning raqobat pozitsiyasini va bozor konyunkturasi o'zgarganda resurslar bilan o'zgaruvchan manyovr qilish qobiliyatini tahlil qilish.

6-Mavzu: Korxonalarning mehnat resurslari Bilan ta'minlanganligi tahlili.

Korxonalar faoliyatini tavsiflovchi mehnat ko'rsatkichlari sifatida quyidagilardan foydalaniladi: mehnat unumdorligi, xodimlar soni, mehnat haqi fondi va o'rtacha mehnat haqi darajasi. Mehnat resurslari tahlilining asosiy vazifalari quyidagilar hisoblanadi: Mehnat unumdorligi qismida – rejaning bajarilish darajasi va o'sish sur'ati (dinamika) ni aniqlash; ekstensiv va intensiv omillar, xususan, mehnat unumdorligiga yangi texnikani joriy qilish.

7-Mavzu: Moddiy resurslar bilan ta'minlanganlik va ulardan foydalanish samaradorligi tahlili.

Ishlab chiqarish jarayoni mehnat vositalari va mehnat predmetlarining uzluksiz doiraviy aylanishini o'zida aks ettiradi. Buning natijasida ular shaxsiy iste'mol predmetlariga aylanadi va ishlab chiqarish sohasini tark etadi yoki ishlab chiqarishning yangi vositalari sifatida yana uning tarkibiga qo'shiladi. Material sig'imi, mehnat sig'imi, fond sig'imi, kapital qo'yilmalar darajasi, mahsulot tannarxi va korxona foydasi o'rtasida o'zaro chambarchas aloqa mavjud.

8-Mavzu: Mahsulot ishlab chiqarish tannarxi tahlili.

Tannarxni pasaytirish muammolari ayniqsa hozirgi bosqichda alohida dolzarb ahamiyat kasb etmoqda. Uni kamaytirish zaxiralarini izlash ko'plab korxonalarga o'z raqobatdoshligini oshirish, bankrotlikdan qochish va bozor iqtisodiyoti sharoitida yashab qolishga ko'maklashadi. Tannarx tahlili quyidagi asosiy yo'nalishlar bo'yicha olib boriladi.

9-Mavzu: Korxonaning moliyaviy holati tahlili.

Korxonaning moliyaviy holati barqaror, beqaror (inqirozoldi) va inqirozli bo'lishi mumkin. Korxonaning muvaffaqiyatli faoliyat yuritish va taraqqiy etish qobiliyati, o'zgaruvchan tashqi va ichki muhitda o'z aktivlari va passivlari muvozanatini saqlashi, to'lov qobiliyati va investitsion jozibadorligini muntazam yo'l qo'yish mumkin bo'lgan risk darajasida saqlab turishi uning barqaror moliyaviy holatidan darak beradi va aksincha.

10-Mavzu: Korxona faoliyatining moliyaviy natijalari tahlili.

Foyda korxona faoliyatining turli jihatlarini (ishlab chiqarish, ta'minot, mahsulot sotish va moliyaviy)ni aks ettiruvchi sifatga oid sintetik ko'rsatkich hisoblanadi. Korxona tomonidan olinadigan foyda miqdori sotilgan mahsulot hajmi, uning sifati, assortimenti, tannarx darajasi va boshqa omillar bilan bog'liq. Olingan foyda oz yoki ko'p darajada rentabellik miqdori.

11-Mavzu: Debitorlik va kreditorlik qarzi tahlili.

Debitorlik qarzi korxona aylanmasidan mablag'larni chiqarish va

ulardan boshqa korxonalar foydalanishini anglatadi. **Kreditorlik qarzi** korxona tomonidan o'z xo'jalik aylanmasiga boshqa korxona va tashkilotlarning mablag'lari jalb qilinishini anglatadi. Debitorlik qarzini boshqarish san'ati uning umumiy miqdorini optimallashtirish va o'z vaqtida inkassatsiyasini ta'minlashdan iborat.

12-Mavzu: Asosiy vositalar holati va ulardan foydalanish tahlili.

Asosiy vositalar – moddiy ishlab chiqarish sohasi kabi ijaraga berish uchun ham foydalaniladigan noishlab chiqarish sohasida uzoq vaqt davomida (bir yildan ortiq) harakatlanuvchi moddiy aktivlardir. Investitsion va tuzilmaviy siyosatning amalga oshirilishi sharofati bilan bizning respublikamizda mamlakat iqtisodiyoti barqarorligini ta'minlovchi elektr energetikasi, yoqilg'i sanoati, qora va rangli metallurgiya, kimyoviy va neftkimyo sanoati kabi sanoat tarmoqlari jadal rivojlanmoqda.

13-Mavzu: Pul mablag'lari harakati tahlili.

Pul mablag'lari harakati tahlilining mazmuni va vazifalari, Pul mablag'lari harakati tahlili bevosita va bilvosita usullar asosida amalga oshiriladi. Ularning o'rtasidagi farq shundan iboratki, joriy faoliyat natijasida olingan pul mablag'lari oqimi miqdorini aniqlash ketma-ketligi turlicha bo'ladi Pul mablag'lari harakatini bevosita usulda tahlil qilish buxgalteriya hisobi schyotlaridagi pul mablag'lari harakatini batafsil yoritadi, joriy majburiyatlar bilan hisoblashishlar bo'yicha to'lovlar.

14-Mavzu: Xususiy kapital tahlili.

Xususiy kapital (mablag'lar) xo'jalik subyektining aktivlari va majburiyatlari o'rtasidagi farqni o'zida aks ettiradi. Balans passivi tarkibini tahlil qilish ushbu manbalarning turlari, tarkibi va o'ziga xosliklarini belgilashga imkon beradi Mablag'larning manbalari tarkibi, uning ijobiy yoki salbiy dinamikasi sabablari har bir tashkilotda turlicha bo'lishi mumkin. Ularni tahlil qilish tashkilotning moliyaviy holatini aniqlashda muhim ahamiyat kasb etadi.

15-Mavzu: Qishloq xo'jaligi korxonalarida mahsulot yetishtirish va ishlab chiqarish resurslaridan foydalanish tahlili.

Raqobatdosh iqtisodiyot sharoitida fermer xo'jaliklari o'zining tabiiy iqlim sharoiti, yer fondi zaxirasi va uning tarkibiga qarab bozordagi talab va taklifni e'tiborga olgan holda qishloq xo'jaligi mahsulotlari yetishtirish bo'yicha o'z faoliyatini tashkil etadilar.

16-mavzu: Auditning mohiyati predmet va ahamiyati.

Qadimda insonlar hali o'qish va yozish san'atidan bexabar bo'lgan davrda, biror hudud hukmdori doimiy ravishda o'z boyliklari miqdori haqidagi ma'lumotga ehtiyoj sezgan. Shiuda hukmdor dastiabki auditorlar xizmatidan foydalangan. Ya'ni shu hukmdor egaligida bo'lgan boyliklar, xususan, qoramolga qarash, parvarishlash majburiyatini oigan xodimlar yilning ma'lum bir vaqtida auditorlarga shu boyliklarni tasvirlab, aytib berganlar.

17-Mavzu: Auditorlik faoliyatining huquqiy asoslari.

-Auditorlik faoliyati to'g'risida"gi Qonun va boshqa normativ-huquqiy hujjatlar sharhi, Auditorlik tashkilotlari faoliyatini tashkil etish tartibi Auditorlik kasbiga qo'yiladigan malakaviy talablar Auditorlik faoliyatini tartibga solishda professional tashkilotlar roli. Auditor malaka sertifikati jismoniy shaxsga, basharti u auditorlik tashkiloti shtatida bo'lsa yoki u bilan auditorlik tashkiloti fuqarolik-huquqiy tuzdagi shartnoma tuzgan bo'lsa, auditorlik tekshiruvini amalga oshirish huquqini beradi.

18-mavzu: O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini tartibga soluvchi me'yoriy hujjatlar.

Respublikamizda auditorlik faoliyatini tashkil etish va o'tkazish uslubiyati auditorlik faoliyatining xalqaro amaliyoti va tajribasiga asoslanadi. Ammo auditni samarali tashkil etishda faqatgina audit uslubiyati emas, balki auditning huquqiy asoslari ham muhim roli o'ynaydi. Bu borada respublikamizda bir qator amaliy ishlar bajarilmoqda.

19-Mavzu: Auditorlik standartlari va auditning uslubiyati.

Auditorlik standartlari asosida auditorlarni tayyorlash uchun o'quv dasturlari hamda auditorlik faoliyati bilan shug'ullanish huquqini berish uchun o'tkaziladigan imtihonlarga qo'yiladigan umumiy talablar shakllantiriladi. Standartlar audit o'tkazish uchun umumiy yondashish, auditorlik tekshiruv miqyosi, auditorlar hisobotlarining turlari, uslubiyat masalalari hamda audit qanday sharoitlarda o'tkazilayotganligidan qat'i nazar, ushbu kasb vakillari qanday asosiy tamoyillarga rioya qilish lozimligini belgilaydi.

20-Mavzu: Auditorlik tekshiruvini tayyorlash.

Auditorlik tekshiruvining muvaffaqiyatsizlik tavakkalchiligini kamaytirish maqsadida auditorlar va auditorlik tashkilotlar bo'lajak mijozlarni baholash uchun ishonchli mezonlarga ega bo'lishlari lozim. Mijozni atroflicha o'ylamagan holda muvaffaqiyatsiz tanlash yirik moliyaviy va ma'naviy xarajatlarga olib kelishi, tashkilot va auditor obro'siga putur yetkazishi mumkin.

21-Mavzu: Auditorlik tekshiruvining strategiyasi.

Auditni rejalashtirish, Auditorlik ishini mos ravishda rejalashtirish auditning muhim jabhalariga tegishli e'tibor qaratish, ehtimolli vujudga kelishi mumkm bo'lgan muammolarni belgilash va ishlar qisqa muddatlarda bajarishni ta'minlashga yordam beradi, Auditni rejalashtirishni auditorlik tashkiloti auditni o'tkazishning umumiy qoidalariga, shuningdek quyidagi xususiy

qoidalarga muvofiq o'tkazishi zarur.

22-Mavzu: Auditning texnologiyasi.

Auditorlik tekshiruvi uchun tanlab olingan operatsiyalar va hujjatlar soni auditor tomonidan buxgalteriya hisobi va ichki nazoratga baho berishiga bog'liqdir - ushbu baho qanchalik yuqori bo'lsa. Shunchalik tanlab olish hajmi kamroq bo'ladi va buning aksi. Tanlab olish reprezentativ (e'tiborli) bo'lishi zarur, ya'ni, o'rganilayotgan majmuaning barcha elementlari tanlab .

23-Mavzu: Auditorning kasb etikasi.

Auditor etikasi, axloqiy talablar, qadriyatlar, axloq kodeksi, vijdonlilik, halolik, mustaqillik, maxfiylik, professional kompetentlilik, professional xizmatlar, o'zaro munosabatlar, Umuminsoniy qadriyatlar, qoida tariqasida, muayyan bir jamiyatga tegishlidir hamda oilada vujudga kelgan urf odat va an'analar, maktabdagi tartib va qoidalar, ijtimoiylashuv jarayon ta'siri natijasida insonda shakllana boshlaydi.

24-Mavzu: Auditda muhimlik tushunchasi va auditorlik risk.

Moliyaviy hisobotning asosiy elementlari, muhimlik tushunchasi va uni aniqlash, uni darajalari, tekshiruvda muhimlik darajasidan foydalanish, auditorlik riski, unga ta'sir etuvchi omillar, risklarning maqbul to'plami va uning elementlari. Muhimlik – bu hisobot ko'rsatkichlarining shunday kattaligiki (yoki sifati), ularni hisobotda aks ettirilmaligi yoki buzib ko'rsatilishi ana shu hisobotdan foydalanuvchi mutaxassislarni noto'g'ri qaror qabul qilishiga olib keladi.

25-Mavzu: Auditorlik tekshiruvida firibgarlikni aniqlash.

Firibgarlik, xato, jiddiy va jiddiy bo'lmagan xatolar, mas'ul yoki moddiy javobgar shaxslar, o'zlashtirishlar, o'g'irlik va kamomadlar, hujjatlarni soxtalashtirish, firibgarlikni yashirish, chalg'itishlar, auditorlik riski va muhimlik darajasi. Aktivlarni noqonuniy o'zlashtirib olish natijasida yuzaga kelgan noto'g'ri ko'rsatishlar. Tashkilot aktivlarini aybdor tomonidan ug'irlansa yoki noto'g'ri ishlatilsa aktivlarni noqonuniy o'zlashtirish yuzaga keladi.

26-Mavzu: Auditorlik tekshiruvi vaqtida ichki nazorat tizimini o'rganish hamda baholash.

Tekshiriladigan mijoz faoliyatini o'rganish, buxgalteriya hisobini tashkil etilishini o'rganish, korxonani hisob siyosati va uni o'rganish, ichki nazorat tizimi, nazorat muhiti, nazorat amallari, ichki nazorat tizimini baholash me'yorlari. Tekshiriladigan korxonaning maqsadlarini tahlil qilish, uning muomalalarini yaxshi tushunishga imkon berib, tekshiriladigan hisobot haqida to'g'ri fikr shakllantirilishi uchun zarurdir. Chunonchi, agar auditor ishini rejalashtirish chog'ida mulk egalarining korxonani tugatmoqchi ekanliklari aniqlansa, bunda u korxona hisobotiga nisbatan faoliyat qilayotgan korxona printsipini qo'llamasligi haqida auditorlik hisobotiga izoh kiritishga tayyorlanishi zarur.

27-Mavzu: Auditorlik dalillar.

Auditorlik dalillar, ularni oldiga qo'yilgan talablar, auditorlik dalil turlari, dalillarni olish manbalari, dalillarni to'plash ketma-ketligi, auditorlik amallari va dalillari o'rtasidagi bog'liqlik, dalillarni olish usullari, auditorlik dalillaridan auditning tekshiruv ishi natijalaridan foydalanish. Auditorlik dalillarning miqdor va sifat ko'rsatkichlariga, shuningdek ularni olish maqsadida bajariladigan amallarga nisbatan qo'yiladigan talablar № 50 – «Auditorlik dalillari» nomli AFMSda belgilangan. Ushbu standart talablarini barcha auditorlik tashkilotlari auditorlik tekshiruvlarini o'tkazish chog'ida qo'llashi majburiydir.

28-Mavzu: TAHLILIY AMALLAR.

Tahliliy amallar, moliyaviy hisobot, hisobot moddalari, gorizontal tahlil, vertikal tahlil, muqobil balans, nisbiy ko'rsatkichlar, auditorlik dalillarni to'plash amallari, rejalashtirish amallari, auditorlik tanlash, Auditor tahliliy amallarni qo'llashda foydalaniladigan ma'lumotlarni tayyorlashda nazorat test sinovlaridan, agar bu mavjud bo'lsa, o'tkazish to'g'risida masalani ko'rib chiqishi lozim. Agar bunday nazorat samarali bo'lsa, auditor ma'lumot ishonchligi va binobarin, tahliliy amallar natijalariga ko'proq ishonch hosil qiladi.

29-Mavzu: Firibgarlik va xato.

Firibgarlik va xato tushunchalari, Xatolarni tabaqalashtirish, Hisob yuritilmaslik - odatda korxona quyi bo'limi yoki Faoliyatining qaysidir bir turi bo'yicha buxgalteriyada tegisbli hisob olib borilmasligi bilan ifodalanadi. Hisob yozuvlarida va guruhlarda arifmetik yoki mantiqiy xatolar, hisob to'liqligiga e'tiborsizlik va xo'jalik faoliyati holatlari, molmulkning mavjudligi va holati, hisob-kitoblar noto'g'ri taqdim etilishi natij asida moliyaviy ma'lumot bexosdan buzilishi xato hisoblanadi.

30-Mavzu: Xususiy kapital shakllanishi va ta'sischi bilan hisoblashlar auditi.

Xususiy kapital, uning tarkibi, ustav kapitali, aksiyadorlar, aksiyadorlar reystri, qo'shilgan kapital, zaxira kapitali, emission daromad, mulklarni qayta baholash bo'yicha tuzatishlar, tekinga olingan mulk, kelgusi davr xarajatlari va to'lovlari rezervi, taqsimlanmagan foyda.

31-Mavzu: Daromad jarayonlari auditi:

Mahsulot sotishdan tushgan tushum, asosiy faoliyat foydasi, umumxo'jalik foydasi, moliyaviy faoliyat bo'yicha daromad va xarajatlar, favqulodda foyda va zararlar, soliq to'lagunga qadar foyda, soliq bazasi, soliq va buxgalteriya foydasi, sof foyda, daromadlarni tekshirish amallari, xarajatlarni tekshirish amallari, kalkulyatsiya moddalari.

32-Mavzu: Xaridorlar va buyurtmachilar bilan hisob-kitoblar auditi.

Sotuv hajmi va uning tarkibiy qismlarining auditi - ko'p jihatdan butun tekshiruvning sifatini belgilovchi muhim masalalardan biridir. Tayyor mahsulot ishlab chiqarish va uni sotish auditining maqsadi - tayyor mahsulot to'liq kirim qilinganligini, sotishdan olingan tushum va

sotilgan mahsulotning tannarxi to'g'ri hisoblanganligini aniqlashdan iborat.

33-Auditorlik tekshiruvining yakunlanishi. Audit orlik xulosasi.

Auditorlik hisobotini ya xulosasini shakllantirish audit rejasi va dasturining barcha bo'limlari bo'yicha o'tkazilgan auditorlik tekshiruvi natijalarini umumlashtirish va baholash jarayonida vujudga keladi. Auditorlik tekshiruvi o'tkazish chog'ida asosan tekshirilayotgan xo'jalik yurituvchi subyektning dastlabki hujjatlari, hisob registrlari va hisobotlarida aks ettirilgan haqiqiy axborotlar tahlil qilinadi va baholanadi. Faqat ayrim hollardagina auditorlar taxmin va hisobkitoblarga asoslangan moliyaviy axborotlarni baholaydilar.

III. Amaliy mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha ko'rsatma va tavsiyalar

Amaliy mashg'ulotlarida talabalar o'tilgan mavzular bo'yicha o'zlaridagi bilim va ko'nikmalari hamda malakalarini amaliy jihatdan mustahkamlab boradilar.

Amaliy mashg'ulotlarini tashkil etish bo'yicha kafedra professor-o'qituvchilari tomonidan ko'rsatma va tavsiyalar ishlab chiqiladi. Unda darslik va uslubiy qo'llanmalar asosida bilimlarni mustahkamlashga erishish, tarqatma materiallardan foydalanish, ilmiy maqolalar va tezislarni chop etish orqali talabalar bilimni oshirish, mavzular bo'yicha ko'rgazmali o'quv vositalarni tayyorlash tavsiya etiladi.

Amaliy mashg'ulotlarning taxminiy tavsiya etiladigan mavzulari:

1. Iqtisodiy tahlilning mazmuni, predmeti va vazifalari.
2. Iqtisodiy tahlil metodi va unda Qo'llaniladigan usullar
3. Iqtisodiy tahlilning turlari va Axborot manbalari
4. Iqtisodiy tahlil ishlarini tashkil qilish.
5. Mahsulot(ish, xizmat)lar ishlab Chiqarish va sotish hajmining tahlili.
6. Korxonalarning mehnat resurslari Bilan ta'minlanganligi tahlili.
7. Mehnat resurslari tahlili.
8. Moddiy resurslar bilan ta'minlanganlik va ulardan foydalanish samaradorligi tahlili.
9. Mahsulot ishlab chiqarish tannarxi tahlili.
10. Korxonaning moliyaviy holati tahlili.
11. Korxonaning moliyaviy holati tahlili.
12. Korxona faoliyatining moliyaviy natijalari tahlili
13. Korxona faoliyatining moliyaviy natijalari tahlili
14. Debitorlik va kreditorlik qarzi tahlili.
15. Asosiy vositalar holati va ulardan foydalanish tahlili.
16. Pul mablag'lari harakati tahlili.
17. Xususiy kapital tahlili.

18. Qishloq xo'jaligi korxonalarida mahsulot yetishtirish va ishlab chiqarish resurslaridan foydalanish tahlili.
19. Auditning mohiyati predmet va ahamiyati.
20. Auditorlik faoliyatining huquqiy asoslari.
21. O'zbekiston Respublikasida auditorlik faoliyatini tartibga soluvchi me'yoriy hujjatlar.
22. Mavzu: Auditorlik standartlari va auditning uslubiyati.
23. Auditorlik tekshiruvini tayyorlash.
24. Auditorlik tekshiruvining strategiyasi.
25. Auditning texnologiyasi.
26. Auditorning kasb etikasi.
27. Auditda muhimlik tushunchasi va auditorlik risk.
28. Auditorlik tekshiruvda firibgarlikni aniqlash.
29. Auditorlik tekshiruvi vaqtida ichki nazorat tizimini o'rganish hamda baholash.
30. Auditorlik dalillar.
31. Tahliliy amallar.
32. Firibgarlik va xato.
33. Xususiy kapital shakllanishi va ta'sischilar Bilan hisoblashishlar auditi.
34. Daromad jarayonlari auditi:
35. Xaridorlar va buyurtmachilar bilan hisob-kitoblar auditi.
36. Auditorlik tekshiruvining yakunlanishi. Audit orlik xulosasi.

IV. Mustaqil ta'lim va mustaqil ishlarni tashkil etishning shakli va mazmuni

"Iqtisodiy tahlil" fanini o'rganuvchi talabalar auditoriyada olgan nazariy bilimlarini mustahkamlash va modernizatsiyalashgan jamiyatdagi zaif gurux va qatlamlar muammolarini yechishda ko'nikma hosil qilish uchun mustaqil ta'lim tizimiga asoslanib, kafedra professor-o'qituvchilari rahbarligida, mustaqil ish bajaradilar. Bunda ular qo'shimcha adabiyotlarni o'rganib hamda Internet saytlaridan foydalanib referatlar, esse, prezentatsiyalar va ilmiy dokladlar tayyorlaydilar, amaliy mashg'ulot mavzusiga doir uy vazifalarini bajaradilar, ko'rgazmali qurollar va slaydlar tayyorlaydilar.

Talaba mustaqil ishni tayyorlashda muayyan fanning xususiyatlarini hisobga olgan holda quyidagi shakllardan foydalanishga tavsiya etiladi.

- darslik va o'quv qo'llanmalar bo'yicha fan mavzularini o'rganish;
- tarqatma materiallar bo'yicha ma'ruzalar qismini o'zlashtirish;
- komp'yuter texnologiyalari tizimlari bilan ishlash;
- maxsus adabiyotlar bo'yicha referat, esse, prezentatsiyalar va

- konspektlar tayyorlash;
- talabani o'quv-ilmiy-tadqiqot ishlarini bajarish bilan bog'liq bo'lgan adabiyotlar, monografiya va ilmiy to'plamlarni chuqur o'rganish;
- interaktiv va muammoli o'qitish jarayonida faol qatnashish;
- masofaviy (distansion) ta'limni tashkil etishda qatnashish.

Fan bo'yicha mustaqil ta'lim topshiriqlari oldindan berilgan mavzular asosida taqdim etiladi

1. Iqtisodiyotni modernizatsiya qilish sharoitida iqtisodiy tahlilning mazmuni
2. Iqtisodiy tahlilda qo'llaniladigan ko'rsatkichlar, ularning turlari va tavsifi
3. Iqtisodiy tahlil metodologiyasi haqida tushuncha va uning asosiy elementlari tavsifi
4. Iqtisodiy tahlilda o'rtacha miqdorlardan foydalanish
5. Iqtisodiy tahlilda qo'llaniladigan usullar va ularni guruhlariga ajratish
6. Iqtisodiy tahlil va uni turlarga ajratish
7. Moliyaviy tahlil
8. Boshqaruv tahlili.
9. Tezkor (Operativ) tahlil
10. Iqtisodiy tahlilda foydalaniladigan axborot turlari va ularning manbalari
11. Korxona faoliyatini iqtisodiy tahlil qilishning asosiy qoidalari
12. Korxonada iqtisodiy tahlilni tashkillashtirish shakllari va uning ijrochilari
13. Tahlilning axborot (informatsiya) hamda uslubiy ta'minoti.
14. Iqtisodiy tahlilning asosiy tamoyillari (prinsiplari)
15. Asosiy vositalar va ulardan samarali foydalanishning tahlili
16. Moddiy zaxiralar va ulardan samarali foydalanish ko'rsatkichlarining tahlili
17. Xarajatlar va mahsulot ishlab chiqarish tannarxining tahlili
18. Moliyaviy natijalar hamda rentabellik ko'rsatkichlari tahlili
19. Korxona moliyaviy holati tahlili
20. Korxonada iqtisodiy tahlilni tashkillashtirish shakllari va uning ijrochilari
21. Iqtisodiy tahlil ishlarini rejalashtirish.
22. Tahlilning axborot (informatsiya) hamda uslubiy ta'minoti
23. Iqtisodiy tahlilni tashkil etishning bosqichlari
24. Tahlil natijalarini umumlashtirish va rasmiylashtirish.
25. Asosiy vositalar va ulardan samarali foydalanishning tahlili.
26. Moddiy zaxiralar va ulardan samarali foydalanish ko'rsatkichlarining tahlili
27. Xarajatlar va mahsulot ishlab chiqarish tannarxining tahlili
28. Moliyaviy natijalar hamda rentabellik ko'rsatkichlari tahlili
29. Korxona moliyaviy holati tahlili.
30. Pul mablag'lari harakati tahlili.
31. Audit predmeti va tekshiruv uslubiyati.
32. Auditning nazariy asoslari

33. Audit sohasining rivojlanish tarixi
34. XXI asr audit sohasidagi muhim o'zgarishlar
35. Auditorlik Professional Etika Kodeksi.
36. Auditning mijoz oldidagi as'uliyati.
37. Auditda professional javobgarlik sug'urtasi
38. Auditorlik faoliyatining milliy va xalqaro standartlari.
39. Auditning turiga ko'ra tasnifi.
40. Auditning funksional tasnif.
41. Audit va taftish o'rtasidagi farqlanish.
42. O'zbekiston Respublikasida korxonalar auditini litsenziyalash tizimi
43. O'zbekiston Respublikasi korxonalar audit sohasida auditorlarni sertifikatlash tizimi va xalqaro auditorlik malaka sertifikatlari.
44. O'zbekiston Respublikasi bank audit sohasida litsenziyalash va auditorlarni sertifikatlash tizimi.
45. Auditorlik firmalarning tuzilishi. guruhlanishi va ular tomonidan ko'rsatiladigan xizmatlar.
46. Ma'lumotlarni elektron qayta ishlash tizimi mohiyati.
47. Ma'lumotlarni elektron qayta ishlash muhitida audit tekshiruvi Uslubiyati.
48. Operatsion (maxsus savollar bo'yicha tayinlangan) auditning mohiyati
49. Operatsion (maxsus savollar bo'yicha tayinlangan) auditning natijalari bo'yicha auditor hisoboti.
50. Audit ishchi hujjatlarining mohiyati va ahamiyati.
51. Audit ishchi hujjatlarining turlari
52. Audit ishchi hujjatlarining tuzilishi
53. Audit ishchi hujjatlarini tekshirish asoslari.
54. Moliyaviy hisobotlarda aniqlangan kamchilik va qonimbuzarliklar yuzasidan auditor xatti-harakati.
55. Auditorlik hisobotining mohiyati
56. Auditorlik xulosasining mohiyati, turlari va tuzilishi
57. Professional xizmatlarning mohiyati.
58. Professional xizmatlarni ko'rsatish uchun talablar.
59. O'zbekiston Respublikasining «Auditorlik faoliyati to'g'risida»gi qonuni
60. Tanlab tekshirish uslubiuning mohiyati.
61. Tanlab tekshirishning uslubiyati.
62. Xatolarni tabaqalashtirish
63. Audit natijalarini umumlashtirish.
64. Audit dasturining barcha bandlari bajarilganligini tekshirish
65. Auditorlik hisoboti va uni tuzish tartibi Auditorlik xulosasi va uni tuzish tartibi

4. VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari

Dasturda ko'rsatilgan mavzular ma'ruza, seminar shaklida olib boriladi, shuningdek, fanning dolzarb masalalari talabalarga mustaqil ish sifatida o'zlashtirish uchun beriladi. Fan zamonaviy pedagogik

	texnologiyalarning • "Klaster"; • "Bumerang"; • "Fikrlar hujumi"; • "Munozarali dars"; • "FSMU" singari metodlari orqali hamda slaydlar, multimedia namoyishlari bilan o'tkaziladi va mashg'ulotlardagi ma'lumotlar multimedia vositalari yordamida taqdimot qilinadi.
5.	VII. Kreditlarni olish uchun talablar: Joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha yozma ishni muvaffaqiyatli topshirish.
6.	Asosiy adabiyotlar: 1. M.Q.Pardaev, J.I.Isroilov, B.I.Isroilov. Iqtisodiy tahlil. O'quv qo'llanma. Toshkent -2017. 2. A.X Shoalimov, Sh.I. Ilhamov Sh.A Tojiboyeva. Iqtisodiy tahlil va audit. Darslik. - T.: «Sano-standart», 2017. 392 b. 3. Meliev I.I, Qo'shmatov O.Q. Audit .Toshkent -2018 4. K. Ahmadjonov, I. Yakubov. Audit asoslari. Buxgaltenya hisobi va audit yo'nalishidagi oliy o'quv yurtlari talabalari uchun darslik . - T.; 2010, - 288 b. Qo'shimcha adabiyotlar 1. Tulaxodjaeva M.M, Ilhamov .Sh.I. Axmadjonov K.B. Fayziev Sh. Xodjaeva M.X. Tulaev M.S. «Audit» (darslik). 2011 y. – 581 b. 2. Vahobov A.V., Ibragimov A.T., Ishonqulov N.F. «Moliyaviy va boshqaruv tahlili». /Darslik. -T.: Sharq, 2005. 3. Бахрушина М.А. Управленческий анализ. /Учебно-практический курс - М.: "Омега-Л", 2006. - 250 с. 3. Dehqonov S., Asrorov I. Iqtisodiy tahlil nazariyasi. Ma'ruza matnlari. Toshkent, 2000-y.
7.	Fan dasturi SamDUKF kengashining 2022 yil 5 ^{sentabr} avgust 1 son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	Fan modul uchun mas'ullar: L.Kuldoshev– SamDU KF, "Raqamli texnologiyalar va iqtisodiyot" kafedrasi assistenti